

Constitució, llengües i desigualtat

Per Andreu Salom i Mir

L'establiment i consolidació de l'actual ordre lingüístic, després de la Constitució de 1978, institucionalitzà, des del primer moment, amb un sentit escandalosament antidemocràtic, la desigualtat absoluta entre les llengües de l'Estat. Lluís V. Aracil, sociolingüista competent, ha dit que «el cas d'Espanya és un cas d'extrema desigualtat inveterada», i que «aquí, fins ara, únicament hi ha hagut una sola llengua nacional (que és la mateixa en què està escrita la Constitució) i la resta d'idiomes ni tan sols han estat concebuts mai com a tals». Existeix, per tant, una única llengua «de veritat», mentre que les altres són llengües (o dialectes) de segona o «d'estar per casa». Òbviament, les llengües de veritat són llengües d'intercomunicació general, imprescindibles en el si d'una societat, de la qual cosa freturen les altres, les que no són importants, que esdevenen així perfectament prescindibles i condemnades a posicions marginals.

Els partits i els polítics que han dut a terme la dita «reforma democràtica», mai no s'han interessat per la resolució justa i digna de la pluralitat lingüística de l'Estat espanyol i han bandejat superbament models lingüístics europeus igualitaris, perfectament imitables, com els de Suïssa o de Bèlgica (en cada territori és oficial la seva llengua pròpia, i totes són llengües de l'Estat, i això no provoca cap es- tridència ni cap caos, ans al contrari, ajuda a una convivència pacífica i sense friccions entre ciutadans iguals i amb els mateixos drets lingüístics).

Els polítics de l'Estat espanyol —almenys la gran majoria— han preferit, doncs, models de força que institucionalitzen «democràticament» la desigualtat, la injustícia i àdhuc la desaparició de les llengües no castellanès (com resta palès en la indicada constitució, que fa del castellà *la* llengua

oficial de l'Estat i l'única llengua necessària en tots els territoris «espanyols», remarcant el deure del seu coneixement). Per això l'eusquera, el galleg i el català —sobretot a les comunitats autònomes del País Valencià i les Illes Balears, a més de la Franja— s'han de moure dins els límits del luxe superflu, de les sublimacions compensatòries i de la condescendència sentimental. En aquest sentit, els estatuts d'autonomia i les lleis de normalització lingüística

La llei, ja se sap, ajuda sempre el poderós.

no poden sostreure's a aquests condicionants clarament no igualitaris, car, com dèiem adés, aquesta constitució consagra i beneix tan sols la llengua castellana, de manera que consolida el colonialisme castellà —la llei, ja se sap, ajuda sempre el poderós, o qui té la pella pel mànec.

Precisament per tot això podem assegurar que l'Estat espanyol mai no resoldrà democràticament (igualitàriament) la qüestió lingüística i, endemés, no deixa cap opció a l'exercici del dret d'autodeterminació. Hauria de redactar unes altres lleis fonamentals i considerar idiomes oficials de l'Estat el català, l'eusquera i el galleg —a més del castellà, és clar—, i cada un d'aquests com a únic oficial de la seva pròpia comunitat lingüística. Seria necessari, vet-ho aquí, un nou marc legal, força més ampli, molt més democràtic i bastant menys discriminatori. Fora una altra alternativa, un altre esperit i tota una altra política. ☹